

XI. Puutarhalautakunta.

Puutarhalautakunnan kertomus vuodelta 1909 oli seuraava:

Lautakunnan kokoonpano oli vuonna 1909 seuraava: arkkitehti H. Neovius, puheenjohtaja, filosofian maisteri R. E. Westerlund, varapuheenjohtaja, arkkitehti M. Schjerfbeck ja kaupungininsinööri G. Idström, viimeksi mainittu itseoikeutettu jäsen. Varajäseniä olivat puutarhuri H. Wasastjerna ja filosofian maisteri A. R. Frenckell.

Lautakunnan
kokoonpano.

Kaupunginistutuksissa toimitettuihin töihin ja puutarhahallinnon käytettäväksi asetettujen määrärahojen käyttöön nähden saa puutarhalautakunta viitata tämän oheisiin, kaupunginpuutarhuri Olssonin sekä rakennuskonttorin antamiin kertomuksiin. Näistä näkyy, että menoja istutusten ja taimistojen voimassapitoon, johon tarkoitukseen kaupunginvaltuusto oli vuodeksi 1909 osottanut kaikkiaan 92,000 markkaa, on puutarhahoidossa käytäntöön saatetun säästäväisyysjärjestelmän ja suotuisain sääolojen johdosta voitu vähentää, niin että ne ovat nousseet hiukan yli 91,000 markan. Muistakin määrärahaeristä suoritettut todelliset menot ovat likimittain olleet laskettujen mukaiset, paitsi mitä tulee erään ulkoisuuden rakennuttamiseen kaupunginpuutarhaan, johon tarkoitukseen myönnetty määräraha on ylitetty Smk:lla 1,197:74. Tämä johtui siitä, että rakennus täytyi kaupunginpuutarhassa vallitsevan tilanahtauden johdosta sijoittaa varsin kaltevalle maalle, mikä seikka kohotti rakennuksen perustuskustannuksia. Ylitetyn määrän kuitenkin täysin korvaa kaupunginpuutarhurin asunnon rakennusmäärärahassa syntynyt säästö, niinkuin tuonempana käy selville.

Puutarhalautakunta on vuonna 1909 käsitellyt seuraavat mainittavammin mielenkiintoiset asiat:

Sittenkun kaupunginvaltuusto oli kokouksessaan joulukuun 30 päivänä 1908 määrännyt, että niin Eläintarhan urheilukentän tasoitustöiden jatkaminen kuin muutkin samanlaatuiset laajemmat työt on vastedes tee-

Rakennuskonttorin ja puutarhahallinnon välinen yhteistyö.

tettävä rakennuskonttorin johdolla yksissä neuvoin puutarhalautakunnan kanssa, antoi puutarhalautakunta helmikuun 9 päivänä kaupungininsinöörin ja kaupunginpuutarhurin toimeksi yhteisesti valmistella kysymystä sen yhteistyön järjestämisestä rakennuskonttorin ja puutarhahallinnon kesken, mikä kaupunginvaltuuston edellä mainitun päätöksen mukaan olisi aikaansaattava. Sekä kaupunginpuutarhurin että rakennuskonttorin annettua puutarhalautakunnalle lausuntonsa asiasta päätti puutarhalautakunta toukokuun 13 päivänä, että sellaiset laajemmat kaupunginistutusten alaan kuuluvat työt, joita laatunsa vuoksi ei käy sopivasti teettäminen puutarhahallinnon toimesta, olisi kaupunginpuutarhurin ilmoituksen johdosta ja puutarhalautakunnan kussakin eri tapauksessa tekemän päätöksen mukaan annettava rakennuskonttorin teetettäväksi; että rakennuskonttorille varattaisiin tilaisuus sitä ennen lautakunnalle antaa puutarhalautakunnan toimesta laaditun suunnitelman pohjalla tehdyt kustannuslaskelmat; sekä että, jos puutarhalautakunta vuosirahasääntöä laatiessaan saattoi edellyttää, että jokin lautakunnan ehdottamista töistä olisi rakennuskonttorin teetettävä, konttorin tulisi saada laatia tätä varten tarpeellinen kustannusarvio. Tarkempia määräyksiä puheenalaisen yhteistyön järjestämisestä on puutarhalautakunnan kertomusvuonna hyväksymässä työjärjestyksessä, josta alempana tehdään tarkempaa selkoa.

Kaupunginistutusten hoidon yksinkertaistuttaminen.

Sen johdosta että kaupunginistutusten voimassapitomääräraha oli rahasäännössä vähennetty 80,000 markkaan, esitti puutarhalautakunta kirjelmässä helmikuun 9 päivältä kaupunginvaltuustolle suunnitelman kaupunginistutusten voimassapidon yksinkertaistuttamiseksi. Lautakunnan ehdottamat supistukset kohdistuivat etusijassa nurmikkojen hoitoon ja kukkalaitteisiin, joista kaikki muut paitsi Runeberginesplanadissa ja Aleksanterinpatsaan ympärillä olevat poistettaisiin, joten laskettiin menojen vähenevän noin 20,000 markkaa. Asiaa kaupunginvaltuuston valmistusvaliokunnassa käsiteltäessä kuitenkin lausuttiin suotavaksi, että puutarhalautakunta tekisi vaihtopuolisesti toisen vähemmän jyrkän supistusehdotuksen, ja kirjelmässä maaliskuun 11 päivältä lautakunta antoikin pyydetyn vaihtopuolisen ehdotuksen, joka edellytti kukkalaitteita, vaikka laadultaan vaatimattomampia, sijoitettavaksi Tähtitorninvuorelle sekä Kaivopuistoon ja Kappeliesplanadiin. Tämän ehdotuksen kaupunginvaltuusto hyväksyi maaliskuun 16 päivänä, ja puutarhalautakunta oikeutettiin ylittämään kaupunginistutusten voimassapitoon vuodeksi 1909 myönnetyn määrärahan enintään 12,000 markalla.

Sittenkun puutarhalautakunta oli käsenyt kaupunginpuutarhurin aloittaa vastaisen varapuutarhan kuntoonpanotyöt Savilan alueella mitta-uttamalla ja salaojituttamalla paikan sekä laatia ehdotuksen työn jatkamiseksi, antoi kaupunginpuutarhuri lautakunnalle puutarha-alueen sala-
ojitussuunnitelman. Puutarhalautakunta antoi sitten rakennuskonttorin tehtäväksi yksissä neuvoin kaupunginpuutarhurin kanssa ryhtyä toimiin puheenalaisen alueen kuntoonpanemiseksi. Varapuutarhaksi alkuaan tar-
koitetusta alueesta on vuoden varrella noin kaksi kolmannesta ollut työn alla. Tämä alueen osa on syyskesästä rakennuskonttorin toimesta sala-
ojitettu ja sitten on ryhdytty maata muokkaamaan ja parantamaan sekä tätä työtä jatkettu niin pitkälle, kuin tarkoitukseen lahjoitetun rahaston va-
roja on ollut käytettävänä. Syksyllä 1910 voitane varapuutarhan puheen-
alaisen osan työt suorittaa loppuun ja alue luovuttaa tarkoitukseensa.

Eläintarhan
varapuutarha.

Kirjelmässä helmikuun 18 päivältä antoi puutarhalautakunta raha-
toimikamarille lausunnon Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiön anomuksen
johdosta saada rakentaa syöttöjohto Hakaniemessä olevalta yhtiön voima-
asemalta Töölössä olevaan raitiotien johtoverkkoon.

Sähköjohto
Eläintarhan
halki.

Kirjelmässä maaliskuun 11 päivältä anoi puutarhalautakunta raha-
toimikamarilta sen suuntaista toimenpidettä, että ohjelman ja ilmoitusten
ripustaminen esplanadeihin kiellettäisiin.

Ilmoitusten
julkipano
esplanadeihin.

Kirjelmässä toukokuun 28 päivältä antoi puutarhalautakunta kaupun-
ginvaltuustolle pyydetyn lausunnon asiasta, joka koski paikan luovutta-
mista Uspenskin tuomiokirkon vierelle aiottua muistomerkkiä varten.

Uspenskin
tuomiokirkon
vierinen
muistomerkki.

Kirjelmässä syyskuun 29 päivältä antoi puutarhalautakunta raha-
toimikamariin esityksen etuantimäärärahan myöntämisestä Eläintarhan
suuren urheilukentän töiden loppuunsaattamiseen. Tämä esitys saikin
osakseen rahatoimikamarin puoltosanan ja kaupunginvaltuuston hyväksy-
misen.

Eläintarhan
urheilukenttä.

Kaupunginarkkitehdin ehdotuksesta teki puutarhalautakunta kirjel-
mässä toukokuun 28 päivältä kaupunginvaltuustolle esityksen 11,500 mar-
kan lisämäärärahan myöntämisestä kaupunginpuutarhurin asunnon ra-
kennustyön loppuunsaattamiseen. Tähän esitykseen kaupunginvaltuusto
myöntyi kesäkuun 15 päivänä. Sittemmin kuitenkin osottautui, ettei
lisämäärärahaa tarvittu tarkoitukseen. Puheenalaista rakennusyritystä
varten oli kaupunginvaltuusto rahasäännössä osottanut 40,000 markan
määrärahan Eläintarhan oppilasasunnosta saadun palovahingonkorvauksen,
21,740 markan, lisäksi. Kun rakennuskustannukset kaikkiaan olivat aino-
astaan Smk 57,022:46, jäi alkuaan myönnetystä 40,000 markan määrä-
rahasta säästöä Smk 4,717:54.

Kaupunginpuu-
tarhurin asunto.

Kappellesplanadin viereisen jalkakäytävän muutos. Ehdotuksen johdosta, joka tarkoitti P. Esplanadikadun jalkakäytävän leventämistä Kappellesplanadin viereltä, huomautti puutarhalautakunta, sittenkun paikalla oli toimitettu tasapunnitus ja tutkimus, kirjelmässä kaupungin asemakaava-toimikunnalle elokuun 30 päivältä, että mainittu jalkakäytävä ei ole levennettävissä samalla uhraamatta sen viereisiä juhlallisia puita. Kun puutarhalautakunta ei tahtonut tehdä aloitetta näin jyrkkään toimenpiteeseen eikä myöskään ollut keksinyt keinoa lisätilan hankkimiseksi jalkamiesliikenteelle nuo puut pysyttämällä, jätti lautakunta asian kaupungin asemakaava-toimikunnan tutkittavaksi ja muuta mahdollista toimenpidettä varten.

Muistomerkki suojeluskaartilaisien haudalla. Hakaniemen mellakassa kaatuneiden suojeluskaartilaisien haudalle rakennettu muistomerkki valmistui syyskesästä, minkä jälkeen lautakunta sen katsasti ja eräin vähäisin korjauksin hyväksyi.

Vilhon- ja Unioninkadun välisen liikenneväylän järjestely. Kirjelmässä lokakuun 1 päivältä vastasi puutarhalautakunta rahatoimikamarin läheteeseen syyskuun 22 päivältä asiassa, joka koski kaupungin asemakaava-toimikunnan laatimaa ehdotusta suunnitellun uuden liikenneväylän järjestämiseksi Vilhon- ja Unioninkadun välille.

Budjetti-ehdotus. Kirjelmässä lokakuun 1 päivältä lähetti puutarhalautakunta rahatoimikamariin ehdotuksensa 1910 vuoden budjetiksi siihen kuuluvine asiakirjoineen.

Maneesi ja ajokoulu. Kirjelmässä lokakuun 15 päivältä vastasi puutarhalautakunta kaupunginvaltuuston läheteisiin syyskuun 7 ja lokakuun 4 päiviltä, joista edellinen koski erään alueen luovutusta Läntisen viertotien varrelta maneesin ja ajokoulun paikaksi sekä jälkimäinen osakeyhtiö Suomen puutarhayhdistyksen anomusta erään Meilansin alueen luovuttamisesta kaupungin

käytettäväksi sekä kenraali J. af Lindforsin rintakuvan asettamista Eläintarhan talvipuutarhaan.

Uudet kasvisuojat ja vesilintuhuone. Kirjelmässä lokakuun 20 päivältä lähetti puutarhalautakunta budjetti-ehdotuksen täydennykseksi rahatoimikamariin suunnitelman uusien ajanmukaisten kasvisuojarakennusten teettämiseksi kaupungin puutarhaan sekä huoneen rakennuttamiseksi sinne kaupungin vesilintuja varten.

Virkahuoneistojen kunnossapito. Kirjelmässä samalta päivältä annettiin kaupunginvaltuustolle lausunto asiasta, joka koski määräysten antamista kaupungin virka- ja palvelusmiehille luovutettujen huoneistojen hoidosta ja kunnossapidosta.

Ruokamullan talteen ottaminen. Kirjelmässä lokakuun 1 päivältä asiasta tehdystä esityksestä valtuutti rahatoimikamari puutarhalautakunnan vastedes kaupungin istutuksia varten talteen ottamaan ja varastoon panemaan kaiken ruokamullan, mikä on saatavissa viljelyiltä alueilta, missä kaduntasoitusta on toimitettu.

Kirjelmässä marraskuun 26 päivältä teki puutarhalautakunta raha-
toimikamarille esityksen, että valtion sekä eräiden viranomaisten kanssa
tehdyt sopimukset Säätytalon, Ateneumin ja Ritarihuoneen puistikkojen
sekä Vanhan kirkon puiston kunnossapidosta irtisanottaisiin ja ryhdyttäi-
siin keskusteluihin valtioapujen korottamisesta istutusten todellisia kun-
nossapitokustannuksia likimain vastaaviin määriin.

Valtion apu-
maksu eräiden
istutusten kun-
nossapitoon.

Saattaakseen puutarhalautakunnan tilaisuuteen tähänastista laajemmin
ottamaan osaa vuotuisen budjetin valmistelutöihin sekä tarkemman ja
seikkaperäisemmän budjettikäsittelyn ja puutarhalautakunnan käytettäväksi
asetettujen määrärahojen käytön tehokkaamman tarkastuksen aikaansaami-
seksi päätti puutarhalautakunta kokouksessaan marraskuun 26 päivänä
hyväksyä eräät tämän oheisessa pöytäkirjanotteessa mainitut määräykset
olemaan voimassa 1910 vuoden alusta.

Työjärjestys.

Joulukuun 6 päivänä teki puutarhalautakunta kaupunginvaltuustolle
esityksen voimassa olevan johtosääntönsä 1 §:n muuttamisesta siihen
suuntaan, että lautakunnan varajäsenten luku lisättäisiin kahdesta neljäksi.

Lautakunnan
johtosääntö.

Samana päivänä lähetettiin kaupunginvaltuuston valmisteluvaliokun-
nalle kaupunginistutusten kunnossapitoon vuonna 1910 tarpeellista määrä-
rahaa koskeva promemoria.

1910 vuoden
kunnossapito-
määräraha.

Paitsi näitä käsitteli puutarhalautakunta moniaita vähemmän tärkeitä
asioita, esimerkiksi kysymyksen kaupunginpuutarhurin asunnossa olevan
konttorihuoneiston sisustamisesta, eräiden kaupungille kuuluvain kasvi-
määräin myymisestä, eräiden paviljonkien ja kioskien sijoittamisesta y. m.

Sekalaisia
asioita.

Ote pöytäkirjasta, joka tehtiin puutarhalautakunnan kokouksessa
marraskuun 26 päivänä 1909.

11 §.

Saattaakseen puutarhalautakunnan tilaisuuteen tähänastista laajem-
massa mitassa ottaa osaa vuotuisen budjetin valmistelutöihin sekä tarkem-
man ja perinpohjaisemman budjettikäsittelyn ja puutarhalautakunnan
käytettävänä olevain määrärahojen käytön tehokkaamman tarkastuksen
aikaansaamiseksi päätti puutarhalautakunta hyväksyä alla mainitut määrä-
ykset olemaan voimassa 1910 vuoden alusta.

A. Budjetin käsittely.

I.

Kaupunginpuutarhurin on velvollisuus huhtikuun kuluessa vuosittain puutarhalautakunnalle antaa alustava ehdotus niiksi uutistöiksi, jotka hänen mielestään on seuraavana vuonna teetettävä, ja tulee ehdotuksen mukana seurata tarpeelliset luonnokset ja luonnospiirustukset.

II.

I kohdassa mainitun alustavan budjettiehdotuksen esittelee kaupunginpuutarhuri lautakunnalle suullisesti, tehden samalla selkoa niistä näkökohdista, mitkä ovat olleet ehdotusta laatiessa määräävinä. Tarkastettuaan kunkin uutistyon paikan päättää puutarhalautakunta periaatteessa, onko lautakunnan puollettava kaupunginpuutarhurin teetettäväksi ehdottamia töitä vai onko ne poistettava lautakunnan seuraavan vuoden budjettiehdotuksesta.

III.

Jos puutarhalautakunta on sitä mieltä, että kysymys uutistyoista, jota lautakunta on periaatteessa puoltanut, ei kaipa tarkempaa valmistelua, käskää lautakunta kaupunginpuutarhurin panna budjettikirjelmänsä tähän kuuluvan määrärahaeran perustelmineen. Jos sitä vastoin alustavassa budjettiehdotuksessa on sen laatuasia asioita, että ne kaipaavat perusteellisempaa valmistelua, käsketään kaupunginpuutarhurin näistä asioista tehdä erityiset perustellut esitykset ja, jos tarpeelliseksi havaitaan, lopulliset piirustukset ja suunnitelmat. Samalla tekee puutarhalautakunta kussakin eri tapauksessa päätöksen siitä, onko työ, laatuunsa katsoen ja kaupunginvaltuuston antamain ohjeiden mukaisesti, puutarhahallinnon teetettävä vai annettava rakennuskonttorin toimeksi. Tämän mukaisesti puutarhalautakunta määrää, onko kuhunkin työhön kuuluvat kustannuslaskelmat kaupunginpuutarhurin teetettävä vai hänen antamansa suunnitelman pohjalla rakennuskonttorin laadittava.

IV.

Kaupunginpuutarhurin perustellut esitykset budjettiasioissa ottaa puutarhalautakunta kunkin erikseen edelleen valmisteltavaksi ja päättää sitten, onko asi akäsitteltävä budjetinjärjestelystä erikseen vai sen yhteydessä. Edellisessä tapauksessa lähettää puutarhalautakunta kaupunginvaltuustolle tai rahatoimikamariin asiasta eri kirjelmän, johon sitten viitataan puutarhalautakunnan budjettiehdotuksessa; jälkimmäisessä tapauksessa taas puutarhalautakunta tekee asiasta päätöksen, joka laaditaan promemorian eli n. s. erikoisehdotuksen muotoon ja jonka lautakunta sittemmin tarkistaa lopullisessa budjetinkäsittelyssä.

V.

Vuosittain ennen elokuun 15 päivää tekee kaupunginpuutarhuri puutarhalautakunnalle esityksen kaupungin istutusten ja taimistojen y. m. voimassapitoon seuraavana vuonna tarvittavista määrärahoista. Tässä ehdotuksessa, joka kaupunginpuutarhurin on suurimmalla huolella valmistettava, tulee olla tiedot siihenastisten kaupunginistutusten pinta-alasta sekä mahdollisimman tarkka ja täydellinen seikkaperäinen laskelma puutarhahallinnon kunnossa pitämien kaupunginistutusten eri paikkain sekä kasvisuojain, taimistojen ja muun puutarhahallinnolle kuuluvan omaisuuden menoista ynnä vertaileva laskelma viimeksi kuluneelta viisivuotiskaudelta keskimääräisestä kunnossapitokustannuksesta istutetun ja tasoitetun pinta-alan m² kohti sekä vihdoin ilmoitus lisäksi tulleiden laitosten kunnossapidon lasketuista menoista ja niiden johdosta tarpeellisista uusista määrärahaeristä. Puutarhalautakuntakin puolestaan valmistele tätä asiaa huolellisesti sekä tekee siitä erikoisehdotuksen muotoon laaditun päätöksen, jota sitten käsitellään edellisessä kohdassa mainitulla tavalla.

VI.

Viimeistään syyskuun 15 päivänä tulee kaupunginpuutarhurin puutarhalautakunnalle antaa budjettiehdotuksensa yhdistelmä, kuitenkin ainoastaan mikäli puutarhalautakunta sen on periaatteessa hyväksynyt, ja on tämä yhdistelmä ynnä erikoisehdotukset, piirustukset, kustannuslaskelmat ja muut budjettiin kuuluvat asiakirjat heti pantava kiertämään puutarhalautakunnan jäsenten ja varajäsenten kesken. Asiakirjain palattua käy puutarhalautakunta lopullisesti käsittelemään budjettiehdotusta ja antaa ennen syyskuun umpeenmenemistä budjettikirjelmän siihen kuuluvine budjettiehdotuksineen ja muine asiakirjoineen rahatoimikamariniin.

B. Puutarhalautakunnan käytettäviksi annettujen määrärahoihin käytön tarkastus.

I.

Kaupunginvaltuuston vahvistama rahäsääntö esitellään vuoden alussa puutarhalautakunnalle, joka silloin päättää, mitkä rahäsääntöön pannut työt on kaupungin puutarhahallinnon teetettävä ja mitkä annettava rakennuskonttorin teetettäväksi.

II.

Kaupunginpuutarhurin on velvollisuus kunkin vuoden alussa puutarhalautakunnalle antaa kunnossapitomäärärahan jakoehdotus, joka on laadittu samoilla perusteilla kuin edellä A osaston V kohdassa on mainittu.

III.

Niinikään tulee kaupunginpuutarhurin kunkin kuukauden alussa puutarhalautakunnalle antaa rakennuskonttorin asianomaisen kirjanpitäjän kaupunginpuutarhurin osotuksen mukaan laatima taulu lähinnä edellisen kuukauden loppuun asti kunnossapitomäärärahan sekä muiden rahäsääntöön pantujen

määrärahaan eri eristä maksetuista menoista. Tämän taulun eri sarakkeissa mainitaan vuodekseen myönnettyjen määrärahaan kokonaissumma sekä lähinnä edellisenä vuonna vastaavaan aikaan kultakin tililtä käytetyt määrät.

IV.

Kaupunginpuutarhurin on velvollisuus ennen mainittavampain hankintatapojen tekemistä ilmoittaa asiasta puutarhalautakunnalle.

V.

Tarkemman tiedon saamiseksi kaupunginistutuksissa tehtävistä töistä sekä puutarhahallinnon toivomuksista ja tarpeista jaetaan puutarhalautakunnan johtosäännön mukaan lautakunnan velvollisuutena oleva kaupungin puistojen ja istutusten sekä niissä teetettävien kunnossapito- ja uutistöiden, niin myös kasvihuoneissa ja taimistoissa toimitettavan puutarhahoidon valvonta puutarhalautakunnan jäsenten, varajäsenten ja sihteerin kesken alueellisella perustuksella. Tämä työnjako vahvistetaan kunkin vuoden alussa olemaan voimassa seuraavan vuoden alkuun.

Kaupunginpuutarhurin puutarhalautakunnalle vuodelta 1909 antama kertomus oli seuraavaa sisällystä:

Puutarhaviljely kaupunginistutuksissa on viimeksi kuluneina kahden vuosikymmenenä, ilahduttava kyllä, askel askeleelta edistynyt, niin että Helsingin kaupunki, mitä yleisiin istutuksiin tulee, on kohonnut miltei Keski-Europan kaupunkien tasalle.

Valitettavasti ei Helsingin kaupungin istutusten sallittu pysyttää saavuttamaansa arvoasemaa, sillä vuonna 1909 täytyi puutarhahallinnon käytettäväksi asetettujen määrärahaan niukkuuden johdosta tuntuvassa määrässä yksinkertaistuttaa istutusten hoitoa, ja puistoja voitiin vain sangen säästeliäästi koristella kesäkukilla.

Suomen puistoissa ja istutuksissa ylipäätään vallitseva yksitoikkisuus johtuu suurelta osalta siitä, että niissä käytetään kukkivia kasveja ylen säästeliäästi. Puistojen koristelu täällä pohjolassa on yleensä vaikeampaa kuin eteläisemmissä maissa, missä on käytettävänä runsaasti kasveja, jotka kasvutapansa, lehvästönsä sekä kukkain muodon ja värin puolesta jyrkästi eroavat toisistaan. Aistikkaasti ryhmiteltyinä aikaansaavat ne istutuksissa miellyttävää vaihtelua. Helsingissä taas ankarine ilmastoineen ja suojaamattomine asemineen viihtyy vain harvalukuisia, enimmäkseen vihantalehtisiä puu- ja pensaslajeja. Tämä ehkä on pää-

syitä siihen, että istutuksemme kukkivien kasvien puutteessa näyttävät yksitoikkoisilta ja kolkkoilta. Vuonna 1909 oli kevät myöhäinen, minkä johdosta istutusten kuntoonpanotyöt myöhästyivät kaksi viikkoa. Kesä sitä vastoin oli erittäin suotuista, varsinkin runsaan sademäärän puolesta, minkä johdosta muutoin runsaat puistojen kastelukustannukset supistuivat mitättömän vähiin. Tämän johdosta myös kävi mahdolliseksi vähentää kunnossapitokustannukset Smk:aan 91,683:99, sen sijaan että ne vuonna 1908, jolloin kesä oli erittäin kuiva, nousivat Smk:aan 102,740:59.

Melko suuri säästö syntyi niinikään nurmien kylvämisessä, sen johdosta että kylvettyä heinäsiementä ei peitetty maalla, niinkuin ennen oli ollut tavallista. Tällainen menettely voi kuitenkin käydä päinsä ainoastaan pitkällisen sadesään vallitessa. Jos olisi tullut pouta, olisivat ruohon idut epäilemättä kuihtuneet ja kylvö mennyt hukkaan.

Puutarhahenkilökuntaa vähennettiin vuoden varrella erottamalla yksi esimies ja kolme oppilasta.

Säästäväisyysyystä jätettiin toimittamatta tavanmukainen kukkasiipulien istutus Runeberginpatsaan ympärille; samaten jätettiin Aleksanteri II:n patsas koristelematta sen paljastuksen vuosipäivänä, huhtikuun 28:ntena. Sitä vastoin istutettiin viimeksi mainitun patsaan ympärille toukokuun jälkipuoliskolla myosotis ja arabis alpina kasveja paikan saattamiseksi sopivaan kuntoon aikaisemmin kuin mitä kesäkukkiä käytämällä olisi käynyt päinsä.

Istutusten raivaustyöt aloitettiin vasta huhtikuun 30 päivänä ja saatiin myöhäisen kevääntulon johdosta suoritetuksi vasta kesäkuun 9 päivänä. Sitten alkoi rikkaruohojen kitkeminen nurmilla, mutta edellä mainitusta syystä täytyi työ toimittaa tuntuvasti supistetulla työvoimalla. Monen mielestä nurmien puhdistaminen rikkaruohoista ehkei ole aivan välttämätön, mutta tarpeeksi usein ei voi huomauttaa, että se istutusten ulkoasun vuoksi on sangen tärkeä.

Sen johdosta että rikkaruohojen oli annettu edellisenä vuonna levitä, lienee nurmien vastaiselle hoidolle tuotettu melko suurta haittaa.

Kävelyteitä ei voitu päällystää uudella soralla, syystä ettei siihen tarkoitukseen ollut varoja. Niinkuin lautakunta muistanee, aiheuttikin mainittu seikka muistutuksen Ullanlinnanvuoren kävelyteihin nähden.

Kaupungin puistojen, istutusten, kasvisuojain, taimistojen y. m. Istutusten, puu-
kustannukset vuonna 1909 näkyvät seuraavasta taulusta: taimistojen y. m.
kustannukset.

	Kustannukset. Smk.
Ainespiha	786: 68
Aleksanteri II:n patsas	423: 22
Ateneum	368: 03
Elisabetinpuistikko	495: 92
Eläintarha	3,183: 23
Erottajanpuistikko	448: 62
Esplanadit	13,389: 73
Fredrikintori.	184: 41
Hakasalmi ja Hesperia	720: 05
Haudat (16 kpl.)	305: 50
Kaisaniemi	5,414: 61
Kaivopuisto	11,452: 09
Kapteeninkatu	282: 56
Kasvisuojat	14,306: 52
Katajanokanpuistikko	1,627: 65
Kaupunginpuutarha	3,180: 30
Kirurginen sairaala	715: 08
Lapinlahdenpuistikko	362: 49
Lönnotinpuistikko	329: 51
Marian sairaala	588: 37
Puutaimistot.	2,120: 54
Ritarihuoneenpuistikko	621: 80
Sekalaiset istutukset	4,292: 33
Sohvat	1,906: 03
Suomen pankki	310: 73
Säätytalonpuistikko	853: 61
Talli	8,441: 25
Teknillinen korkeakoulu	399: 59
Ullanlinnanvuoret	11,742: 84
Vanha kirkko	2,430: 70
Yhteensä	91,683: 99

Aitaukset. Aitauksista oli kustannuksia Smk 2,991:86, määrärahan ollessa 3,000 markkaa.

Talvipuutarha. Talvipuutarhan hoitoon käytettiin määrärahan, 6,000 markan, lisäksi Smk 172: 70 erinäisiin arvaamattomiin tarpeisiin.

Talvipuutarhassa, joka pidettiin yleisölle avoinna arkipäivin k:lo 1—2 i. p. sekä sunnuntaisin ja pyhäpäivin k:lo 11 a. p.—4 i. p., kävi vuoden varrella 15,294 henkeä. Suurin päivittäinen kävijäin luku oli 1,151 henkeä.

Paitsi että edellisenä vuonna Malmin huvilapalstalle sekä kahteen paikkaan Eläintarhassa koottuja vanhempia multavarastoja muokattiin, koottiin Sallin huvilapalstalle 1,052 kuormaa, mitkä sekotettiin paikalla ennestään olevaan käväistysvarastoon. Kaikkiaan oli mullanvalmistuksesta kustannuksia Smk 3,499: 78, määrärahan ollessa 3,500 markkaa.

Mullanvalmistus.

Kapteenin- ja Tehtaankadun kulmauksessa olevaa avonaista paikkaa ryhdyttiin tasoittamaan helmikuun alkupuoliskolla kuljettamalla sinne erinäisiä aineita sen paikkaa ympäröivän, osin louhimalla ja osin kaivamalla aikaansaadun kanavan täyttämiseksi, johon puistopuita on aikomus istuttaa. Kesäkuulla tasoitettiin sekä leikkikenttä että katujen viereiset maakaistaleet, mutta puita ei voitu vuoden varrella istuttaa, syystä että kirsi pysyi maassa suurimman osan kesää eikä maa ollut vielä ehtinyt saada tarpeellista kiinteyttä. Määräraha oli 3,580 markkaa ja kustannukset Smk 3,579: 04. Istutukseen ulotettiin vesijohto.

Kapteenin- ja Tehtaankadun kulmauksessa olevan avonaisten paikan tasoitus.

Tokantorin istutustöiden jatkamiseen myönnettyt varat 4,000 markkaa käytettiin siten, että multaa kuljetettiin paikalle ja täytettä sieltä torin pohjois- ja länsipuolisiin tasoittamattomiin osiin. Viimeksi mainittua osaa ei saatu kokonaan täytetyksi, vaan on vielä suorittamatta sekä tämä työ että toria ympäröiväin, nurmikoiksi tarkoitettujen alain täyttäminen, jotka viimeksi mainitut ovat painuneet, sekä paikan tasoitus ja istutus kokonaisuudessaan. Vuonna 1909 suoritetuista töistä oli kustannuksia Smk 3,997: 47.

Tokantorin tasoitus.

Haapaniemen istutustöiden jatkaminen rajoittui siihen, että paikalle toimitettiin 2,313 kuormaa multaa, joka pantiin varastoon alueen eteläosaan. Määrärahasta, 4,000 markasta, käytettiin ainoastaan Smk 1,752: 96 mainittuun mullankuljetukseen. Muu osa määrärahaa annettiin rakennuskonttorin käytettäväksi leikkikentän tasoitukseen.

Haapaniemen istutus.

Eläintarhan urheilukentän tasoitustöiden jatkaminen annettiin rakennuskonttorin toimeksi. Kaupunginpuutarhuri toimitti kentän salaojitus-työt sekä ojan kaivuusta saadun saven poiskuljetuksen. Tähän käytettiin Smk 1,752: 96 tarkoitukseen myönnetystä 15,000 markan määrärahasta.

Eläintarhan urheilukenttä.

Kelkkaratain kuntoonpano voi lumenpuutteen johdosta alkaa vasta helmikuun 1 päivänä, ja laitettiin Kaisaniemeen tavallisiin paikkoihin 4 rataa, joita ahkerasti käytettiin maaliskuun 29 päivään asti. Määrärahasta, 1,600 markasta, käytettiin Smk 1,447: 13.

Kelkkaradat.

Leikkikentän
laittaminen
Punanotkoon.

Rakennuskonttorin edellisenä vuonna alottamaa leikkikentän laittamista Punanotkoon jatkettiin tänä vuonna, niin että kentän pinta tuli käyttökelpoiseksi.

Kaupunginpuutarhurin toimesta kuljetettiin täytettä pois kentän pohjois- ja itäosasta 80 sm. syvältä ja tila täytettiin mullalla. Sen ohessa tehtiin kaksi kävelytietä, joista toinen vie leikkikentän länsiosasta Laivurinteelle ja toinen Annankadun jatkona Johanneksenkirkon pengermälle. Mainittujen käytävien viereisiltä, nurmikoiksi tarkoitetuilta aloilta poistettiin täyte ja sijaan pantiin multaa. Näistä töistä oli kustannuksia kaikkiaan Smk 10,158:62, josta määrästä rakennuskonttori kulutti Smk 2,009:02 ja kaupunginpuutarhuri Smk 8,149:60. Määräraha oli 10,000 markkaa.

Koulutorin
istuttaminen.

Sen johdosta että kirsi pysyi kauan maassa, ei Koulutorin istutustöihin voitu ryhtyä ennenkuin kesäkuulla, mikä seikka vaikutti haitallisesti istutettuihin kasveihin, jotka jo olivat ehtineet runsaasti kehittyä. Istutetut pensaatkaan eivät olleet parasta laatua, syystä ettei niitä tilan puutteessa ollut ajoissa voitu taimistossa istuttaa uudestaan.

Koulutorin istutuksesta ja lopullisesta tasoituksesta oli kustannuksia Smk 2,785:48 eli likimain se 2,785 markan määrä, mikä oli tähän tarkoitukseen myönnetty.

Savilan puu-
taimisto.

Savilan puutaimistoa varten myönnetty 2,700 markan määräraha käytettiin pääasiallisimmin rikkaruohojen poistamiseen ja mullanvalmistukseen sekä asuinrakennuksen eteläpuolella sijaitsevan mäenrinteen erään osan viljelyyn ottamiseen. Kustannuksia oli Smk 2,698:11.

Ulkohuoneen
teettäminen
kaupungin-
puutarhaan.

Ulkohuoneen teettämiseksi Eläintarhan kaupunginpuutarhaan ja n. s. lämmittäjänasunnon sisustamiseen osotetun määrärahan käytti kaupunginarkkitehti.

Eläintarhan
varapuutarha.

Eläintarhan varapuutarhan salaojitukseen käytti rakennuskonttori Smk 2,138:11 ja kaupunginpuutarhuri 4,264 multakuorman kuljettamiseksi Kampilla olevasta kaupungin katukäväistysvarastosta Smk 8,400:66.

Rakennuskonttorin selonteko konttorin vuonna 1909 puutarhalautakunnan toimenannosta suorittamista töistä oli seuraava:

Sittenkun rakennuskonttori oli puutarhalautakunnalta saanut toimekseen tasoituttaa Haapaniemen istutuksen urheilukentän niin laajalta, kuin tarkoitukseen käytettävänä olevat varat, 2,000 markkaa, sallisivat,

ryhtyi konttori paikalla toimiin kentän täyttämiseksi ja tasoittamiseksi louhoskivillä, jota ainetta oli maksutta saatavana erinäisistä Kalliossa teetetyistä louhintatöistä. Työn alkaessa täyttämätön, noin 3,000 m² laaja mainitun kentän osa tasoitettiin siten täyteen korkeuteensa, mutta kun tästä työstä oli kustannuksia Smk 1,847:50, jätettiin kentän muu kuntoonpano johonkin seuraavaan vuoteen.

Puutarhalautakunnan toimenannosta ryhdyttäessä loppuunsaattamaan Eläintarhan urheilukentän tasoitustyötä oli 7,100 m²:n ala kuntoon pane-matta. Tarkoitukseen tarpeellisten louhoskivien saamiseksi hankki raha-toimikamari kaupunginvaltuuston suostumuksen siihen, että Fredriksperiin vievän tien varrella olevasta vuoresta sai louhia pois tarpeelliset osat. Tästä noin 3,500 m³ käsittävästä louhintatyöstä oli kustannuksia kaikkiaan 15,750 markkaa, josta määrästä Smk 7,669:58 käytettiin kivien kuljetukseen urheilukentälle, isompain kivilohkareiden särkemiseen kiilamalla sekä kivien levittämiseen itse paikalle.

Kun työn alkaessa ei ollut sitä varten osotettu erityisiä määrärahoja, pantiin kaikki kustannukset, niihin myös luettuina kulut edellä kerrotulla tavalla louhittujen kivien levittämisestä ja käyttämisestä, maksettaviksi Eläintarhan urheilukentän tasoitustöiden lopettamiseen vuodeksi 1909 myönnetystä määrärahasta, joka siten ylitettiin Smk:illa 6,610:09. Kun kuitenkin 1910 vuoden rahäsäännössä on osotettu 9,700 markkaa „Eläintarhan urheilukentän tasoitustöiden loppuunsaattamiseen“ sekä 17,800 markkaa „ajotien tekemiseen Eläintarhaan rautatien länsipuolitse Fredriksperiin“, tulevat edellä mainittu Smk:n 6,610:09 vajoaus sekä kentällä vielä suoritettavain töiden kustannukset suhteellisesti jaettaviksi mainittujen määrärahan kesken.